

Arhimandritul Tihon
(*Șevkunov*)

NESFINȚII SFINȚI și alte povestiri

Traducere Cristea Florentina

EDITURA EGUMENITA
2013

Cuprins

Prefață	7
Începutul	9
La Peciora	19
Zece zile la mănăstire. Primele ascultări.....	21
La Moscova	28
Părintele Ioan	31
Arhimandritul Serafim	55
Primejdiosul părinte Natanail	61
Schiegumenul Melchisedec	77
Părintele Antipa	85
Peșterile	89
Noviciatul	95
Cum am plecat noi la mănăstire	107
Despre contemporanii noștri	111
Părintele Gavriil	115
Marele egumen.....	137
Augustin	157
Ce s-a întâmplat în lumea duhovnicească în tot acest timp?	187
Teologii.....	195
Predică în duminica a 23-a după Rusalii	199
Despre rugăciune și despre o vulpe	205
Despre Îngerul păzitor	209
Despre o sfântă mănăstire.	
O istorie care poate intra în viitoarele „Proloage”	213
Cea mai frumoasă slujbă din viața mea	215
Maica Eufrosina	221
Adevărata poveste a maicii Eufrosina înregistrată de mine la magnetofon și tipărită cu doar câteva mici corecturi	225
În vizită la maica Eufrosina	243
Lumânarea.....	247
La Bobotează apa se sfințește în toată lumea	251
Părintele Avacum și delegatul din Pskov	255
Pudelul negru	261
Despre un sfârșit creștinesc	269
Soacra mareșalului Jukov	279
Arhimandritul Claudian	285

Moartea unui „cocoșat-turnător”	289
Iată ce întâmplări se petrec astăzi la Moscova	293
Liubovi Timofeevna Ceredova	297
Fiica mitropolitului	301
Cum a devenit Bulat... Ivan	305
Prezicerea părintelui Nicolae despre monahism	307
Un capitol pe care cititorii care nu cunosc teologia dogmatică îl pot trece cu vederea	311
Exorcizările	315
Cuvânt ținut la Mănăstirea Întâmpinării la Sfânta Liturghie, la o tundere în monahism	325
Povestea unui episcop care a căzut în desfrâu	329
Moaștele Sfântului Tihon	333
Despre încălcarea regulamentului bisericesc sau cum am încălcat Postul Mare eu și prințul Zurab Ceavceavadze	345
Slujirea lui Dumnezeu și câștigul nu se pot împăca niciodată	351
Despre încă o încălcare a Regulamentului sau cum s-a dovedit părintele Rafail a fi un Înger	357
Motanul	361
Andrei Bitov	365
Un novice preasfințit	369
Despre orașenii neghiobi	397
Sfânta Liturghie se slujește o singură dată, pe o singură Sfântă Masă	399
Cum am cumpărat combine	403
Vasile și Vasile Vasileevici	413
Viața, întâmplările minunate și moartea ieromonahului Rafail – „piatra, care a strigat”	419
Casa parohială din Losița și locuitorii ei	429
O întâmplare pe drum	443
Despre smerenie	447
Cum își bea părintele Rafail ceaiul	455
Nesfinții sfinți	475

Distribuție:

S.C. Egumenița S.R.L.

O.P. 1

C.P. 150

800720 Galați

tel./fax: 0236-326.730

e-mail : editura@egumenita.ro

www.egumenita.ro

Tipar:

S.C. EVRIKA EURODIPS S.R.L.

800158 – Galați, str Unirii nr. 183

Tel./Fax: 0236 462799; e-mail: office@evrikagalati.ro

Începutul

Eu m-am botezat îndată după terminarea Institutului, în anul 1982. Pe atunci împlinisem douăzeci și patru de ani. Dacă fusesem sau nu botezat în copilărie, nu știa nimeni. În anii aceia deseori se întâmpla ca bunicile și mătușile să boteze pruncul în ascuns, fără știrea părinților necredincioși. În asemenea cazuri, când săvârșește Taina, preotul spune: „De nu este botezat, se botează robul lui Dumnezeu cutare...”

La credință am venit, ca mulți alți prieteni de-ai mei, în vremea studiilor la Institut. La VGIK erau mulți lectori minunați; ei ne-au dăruit o serioasă educație umanistă, ne-au obligat să medităm asupra principalelor probleme ale vieții.

Dezbătând aceste probleme - evenimentele veacurilor trecute și problemele anilor noștri, anii '70 -'80, prin amfiteatre, prin cămine, prin cafenele ieftine, care erau frecventate de studenți, și în timpul lungilor plimbări de noapte pe vechile ulicioare ale Moscovei, am ajuns la convingerea că statul ne amăgea, impunându-ne felul lui grosolan și nerod de a trata problemele în general nu numai în domeniul istoriei și al politicii. Am înțeles destul de bine că din ordinul tiranic al cuiva se făcea totul ca să fim lipsiți chiar și de posibilitatea de a ne lămuri singuri în problema legată de Dumnezeu și de Biserică.

Tema aceasta era destul de clară doar pentru profesorul nostru de ateism sau, să zicem, și pentru Marina, instructoroa mea de pionieri de la școală. Ea dădea cu convingere absolută răspunsuri și la această problemă, cum dădea, în general, la oricare problemă a vieții. Dar, treptat, am descoperit uimit că toți marii militanți ai istoriei universale și ai celei rusești, cu care am făcut cunoștință în plan spiritual în timpul studiilor, în care am căpătat încredere și pe care i-am îndrăgit și i-am respectat, au gândit cu totul altfel despre Dumnezeu. Mai simplu spus, au fost oameni credincioși - Dostoievski, Kant, Pușkin, Tolstoi, Goethe, Pascal, Hegel, Losev - nici nu-i poți număra pe toți. Nu mai vorbim despre savanți - Newton, Plunk, Linne, Mendeleev. În virtutea educației umaniste, știam puține despre ei, dar și în privința acestora situația era aceeași; cu toate că, bineînțeles, felul în care acești oameni L-au perceput pe Dumnezeu putea fi foarte diferit. Totuși, oricum ar fi fost, pentru majoritatea dintre ei problema credinței a fost cea mai importantă, chiar dacă și cea mai complicată din viață.

Iar personajele care nu stărneau în noi niciun fel de simpatie și cu care s-a asociat tot ceea ce a fost mai sinistru și mai respingător în soarta Rusiei și în istoria universală - Marx, Lenin, Troțki, Hitler, conducătorii statului nostru ateist, revoluționarii-distrugători - toți până la unul au fost ateii. Și atunci s-a iscat o întrebare destul de clară în mintea noastră: ori Pușkin, Dostoievski și Newton au fost atât de primitivi și mărginiți, încât nu s-au putut lămuri în această problemă și au fost pur și simplu niște proști, ori noi împreună cu instructoroa noastră de pionieri, Marina, eram niște proști? Această întrebare dădea serios de gândit minților noastre tinere.

În anii aceia, în marile biblioteci ale institutelor nu exista nici măcar *Biblia*, ca să nu mai vorbim de operele scriitorilor bisericești. Iar noi eram nevoiți să găsim numai frânturi din mărturiile despre credință: fie în manualele de ateism, fie în operele filosofilor clasici. Bineînțeles, o foarte mare influență asupra noastră a avut-o remarcabila literatură rusă.

Foarte mult îmi plăcea să merg seara la slujbe în bisericile din Moscova, deși prea multe lucruri nu înțelegeam atunci. O mare impresie a produs asupra mea cea dintâi lectură a *Bibliei*.

Am luat-o să o citesc de la un baptist și de atunci am ținut-o la mine fără să o mai înapoiez, dându-mi foarte bine seama că această carte nu aveam să o mai găesc nicăieri, iar baptistul acela nu a stăruit deloc să i-o înapoiez. Câteva luni a tot încercat să mă convertească, dar în casa lor de rugăciune de pe ulicioara Malâi Vuzovsk, nu știu de ce, nu prea mi-a plăcut.

La fel ca toți tinerii, petreceam mult timp cu prietenii discutând despre diverse lucruri, despre credință și Dumnezeu, citind *Sfânta Scriptură*, de care eu făcusem rost, și cărțile duhovnicești, pe care, nu știu cum, toți izbutiserăm să le găsim. Însă odată cu botezul și îmbisericirea noastră, cei mai mulți dintre noi am început să oscilăm: ni se părea că ne puteam descurca foarte bine și fără Biserică, avându-L, așa cum se spune, pe Dumnezeu în suflet. Și totul poate că ar fi continuat așa, dacă nu ni s-ar fi arătat o dată pentru totdeauna ce este Biserica și la ce este ea de folos.

Istoria artei universale ne-o preda Paula Dimitrievna Volkova. Ea ne citea lucruri foarte interesante, însă din anumite motive, poate pentru că ea însăși era mereu în căutare, ne-a povestit multe dintre experiențele ei personale, mistice și duhovnicești. De exemplu, un curs sau două le-a dedicat unei cărți chinezești vechi, despre ghicirea viitorului, numită *I-Tzin*. Paula chiar a adus în amfiteatru bețișoare de santal și bambus și ne-a învățat să le folosim cu scopul de a vedea în viitor.

Unul dintre cursuri a fost despre o temă cunoscută doar câtorva specialiști, marilor savanți ruși D. I. Mendeleev și V. I. Vernadski, care au cercetat timp de mai mulți ani sfera spiritismului. Și, deși Paula ne-a avertizat sincer că atracția către experimentele de acest gen este plină de urmări neprevăzute, noi ne-am îndreptat cu toată curiozitatea tinerească spre aceste sfere tainice și captivante.

Nu mă voi adânci în descrierea metodelor tehnice, pe care le-am citit în tratatele științifice ale lui Mendeleev și le-am aflat de la angajații Muzeului „Vernadski” din Moscova. Punând unele dintre ele în practică, am aflat că putem stabili o anumită legătură cu niște ființe neînțelese de noi, dar cât se poate de reale. Aceste ființe noi, misterioase, cu care am început să purtăm discuții lungi în fiecare noapte, ni se prezentau în chip

diferit: erau când Napoleon, când Socrate, când vreo bunică moartă recent a vreunuia dintre prietenii noștri. Și aceste personaje povesteau uneori lucruri extrem de interesante. Spre marea noastră mirare, știau secretele fiecăruia dintre cei prezenți. De exemplu, odată am întrebat cu cine se plimba pe ascuns până noaptea târziu colegul nostru de clasă, viitorul regizor Alexandru Rogojkin. Și îndată am primit răspunsul: „Cu Ecaterina din anul doi”. Alexandru s-a îmbujorat, s-a supărat și a fost foarte clar că răspunsul era adevărat.

Dar au avut loc „descoperiri” și mai uimitoare. Odată, la institut, într-o pauză, unul dintre prietenii mei, fiind în mod deosebit atras de aceste experimente, cu ochii roșii din cauza nopților nedormite, alerga când la un coleg, când la altul, și cu teamă întreba în șoaptă cine era Mihail Gorbaciov. Însă pe atunci, nu ne spunea nimic numele acesta, nici mie, nici prietenilor mei. Iar el ne-a explicat, zicând: „Azi-noapte l-am întrebat pe Stalin cine va conduce țara noastră și el mi-a răspuns că un anume Gorbaciov. Trebuie să ne lămurim cine este tipul!”.

După trei luni am fost de-a dreptul uluiți de știrea, căreia mai înainte nu-i dăduserăm nicio atenție: Mihail Sergheevici Gorbaciov, fostul prim-secretar al comitetului de partid din Stavropol, a fost ales membru supleant al Biroului politic.

Dar, cu cât eram atrași mai mult de aceste experimente captivante, cu atât mai tare simțeam că se petrecea cu noi ceva straniu și îngrijorător. Fără niciun motiv, ne cuprindea din ce în ce mai mult o tristețe inconștientă și o deznădejde întunecată. Nu aveam chef de nimic. O deznădejde apăsătoare puse stăpânire pe noi. Iar starea aceasta creștea lună de lună până când, în cele din urmă, am început să ne dăm seama că ea era legată într-un fel de „interlocutorii” noștri din timpul nopților. Dar și din *Biblia*, pe care nu o mai înapoiaserăm aceluia baptist, reieșea că asemenea ocupații nu numai că nu sunt încuviințate, dar, așa cum este scris acolo, sunt blestemate de Dumnezeu.

Totuși, încă nu ne dădeam seama că intraserăm în contact cu niște puteri mincinoase ale răului, care se amestecaseră în viața noastră veselă și fără griji și față de care nimeni dintre noi nu avea niciun fel de apărare.

Odată am rămas să înnoptez la niște prieteni în cămin. Colegul meu de an, Ivan Loșcilin, și studentul la regie Alexandru Olkov s-au apucat din nou de experimente mistice. Până atunci juraserăm de câteva ori să renunțăm la toate acestea, dar nu fuseserăm în stare: contactul cu sferile misterioase ne atrăgea la sine ca un drog.

Atunci prietenii mei au reluat discuția întreruptă în ajun cu „spiritul lui Gogol”. Personajul acesta vorbea întotdeauna numai în sens alegoric, într-un limbaj caracteristic începutului secolului al XIX-lea. Dar atunci, nu se știe de ce, nu răspundea la întrebările noastre. Se plângea întruna, suspina și se tânguia cu inima sfâșiată. Ne-a povestit cât îi era de greu și, mai ales, ne-a cerut ajutor.

— Dar ce se întâmplă cu domnia voastră?, au întrebat nedumeriți prietenii mei.

— Ajutați-mă! E îngrozitor, îngrozitor! ne ruga stăruitor ființa cea misterioasă. O, cât e de greu! Ajutați-mă, vă implor!

Toți îl iubeam sincer pe Nicolae Vasileevici Gogol și tot atât de sincer credeam că el era cel cu care discutăm.

— Dar ce putem face pentru dumneavoastră? am întrebat noi, dorind din toată inima să-l ajutăm pe scriitorul pe care-l iubeam.

— Ajutați-mă! Vă rog, nu mă lăsați! E o văpaie cumplită, pucioasă, chinuri... O, e de neîndurat, ajutați-mă!

— Dar cum? Cum vă putem ajuta?!

— Vreți, într-adevăr, să mă salvați? Sunteți gata?

— Da, da, suntem gata! am răspuns noi înflăcărați. Dar ce trebuie să facem? Căci dumneavoastră sunteți în lumea cealaltă.

Spiritul a zăbovit puțin și a răspuns cu precauție:

— Tineri buni! De sunteți într-adevăr gata să vă faceți milă de un suferind...

— Desigur! Spuneți-ne numai, cum?

— O, de ar fi așa! Atunci eu... Atunci eu v-aș da... otravă...

Când a ajuns la noi sensul acestor cuvinte, am încremenit. Privindu-ne unul pe altul, chiar și prin flacăra palidă a muclei de lumânare am văzut că fețele noastre deveniseră albe ca varul. Am răsturnat scaunele și am fugit din cameră cât ne-au ținut picioarele.

Când însă mi-am venit în fire, am spus:

– Este corect. Ca să-l ajutăm, trebuie mai întâi să devenim la fel ca el. Adică... să murim!

– Și mie îmi este clar, a spus Alexandru Olkov, cu dinții clănțănind de frică. El vrea ca noi... să ne sinucidem.

– Eu cred că mă voi întoarce chiar acum în cameră și voi vedea pe masă o tabletă, a adăugat Ivan Loșcilin, verde la față de frică. Și voi înțelege că va trebui obligatoriu s-o înghit. Sau dorește să mă arunc de la fereastră... Ne va obliga să facem asta.

Nu am putut închide ochii toată noaptea, iar de dimineață am mers la biserica icoanei Maicii Domnului din Tihvin, care se afla în apropiere. Mai mult de atât nu puteam face, nu știam de unde să cerem sfat și ajutor.

Mântuitorul... Din pricina întrebuirii dese numele acesta își pierde câteodată chiar și pentru creștini sensul lui inițial. Însă atunci el era pentru noi cel mai însemnat și cel mai dorit - Mântuitorul. Înțeleseserăm, oricât de fantastic ar suna lucrul acesta, că eram vânați de niște forțe potrivnice, necunoscute nouă, și că numai Dumnezeu ne putea izbăvi din robia lor.

Ne temeam că la biserică vom fi luați în răs din cauza „gogolilor” noștri, însă preotul cel tânăr, părintele Vladimir Ciuvikin, ne-a confirmat la modul cel mai serios cele mai cumplite temeri. El ne-a explicat că nu cu Gogol și nu cu Socrate intraserăm în contact, ci cu adevărați diavoli, cu demonii. Recunosc, lucrul acesta suna cam ciudat pentru noi, însă, în același timp, nu ne îndoiam nicio secundă că auziserăm adevărul.

Preotul ne-a spus cu convingere că asemenea experiențe mistice sunt un păcat grav. El ne-a sfătuit insistent ca aceia dintre noi care nu erau botezați să se pregătească fără întârziere pentru această Taină și să se boteze, iar ceilalți să se spovedească și să se împărtășească.

Însă noi iarăși am amânat totul, deși din ziua aceea niciodată nu ne-am mai întors la acele practici. Apoi au început pregătirea pentru examenele de absolvire, pentru lucrarea de diplomă, alcătuirea planurilor de viitor și iarăși nestingherita viață studențească... Însă *Evanghelia* o citeam în fiecare zi și treptat aceasta a devenit o adevărată necesitate. Cu atât mai mult cu cât *Evanghelia* era singurul leac care mă salva de la acea

*Biserica icoanei Maicii Domnului
din Tihvin.*

deznădejde și de întuneric, care se întorceau din când în când, biciuindu-mi fără milă sufletul.

Abia după un an mi-am dat seama cu adevărat că pentru mine viața fără Dumnezeu va fi lipsită de orice sens.

M-a botezat un părinte minunat, preotul Alexie Zotov, în Biserica Sfântului Nicolae din Kuzneț. Odată cu mine au fost botezați cincisprezece prunci și câțiva adulți. Copilașii țipau atât de tare, iar părintele rostea rugăciunile atât de încet, nedeslușit, încât timp de un ceas și jumătate nu am înțeles nimic.

Nașa mea, care era îngrijitoare în acea biserică, mi-a spus:

– Vei avea câteva zile pline de har, să ai grijă de ele.

– Cum pline de har? am întrebat-o eu.

– Dumnezeu îți va fi foarte aproape. Să te rogi și pentru mine. Rugăciunea ta, atâta timp cât o vei avea, va fi foarte lucrătoare.

– Care rugăciune? am întrebat-o iarăși.

– Vei vedea singur, mi-a spus nașa. Dacă poți, mergi neapărat la Mănăstirea Pecerska din Pskov. Acolo este un bătrân cu numele Ioan Krestiankin. Ar fi bine să te întâlnești cu el. El îți va explica totul și va răspunde la întrebările tale. Dar, când vei ajunge la mănăstire, să nu pleci îndată, ci să rămâi acolo măcar zece zile.

– Bine, am spus eu, vom vedea.

Am ieșit din biserică și deodată am simțit ceva deosebit. Chiar și urmele deznădejzii și ale întunericii, care mă apăsau, dispăruseră de tot. Însă nu am început să mă adâncesc prea mult în acele trăiri noi, ci am hotărât îndată să împărtășesc bucuria mea celui mai apropiat om pentru mine pe atunci, institutorului nostru și remarcabilului scenarist, Evgheni Alexandrovici Grigoriev. Studiam cu el în atelierul de creație, era idolul tuturor studenților din anul nostru. Locuia lângă stația de metrou Beliaevo, la periferia Moscovei. Nu știam dacă era acasă (pe atunci nu avea toți telefon) și am hotărât să merg în vizită, la întâmplare.

Am sunat îndelung la ușa garsonierei lui, dar a fost în zadar; Evgheni Alexandrovici nu era acasă. Dezamăgit, am pornit încet spre metrou. Și deodată mi-am adus aminte de „rugăciunea harică”, despre care îmi vorbise nașa mea. M-am oprit, am ridicat capul spre cer și am grăit:

– Iisuse Hristoase, Dumnezeule, în credința Căruia eu m-am botezat astăzi, nimic nu-mi doresc mai mult pe lume decât să îl văd acum pe Evgheni Alexandrovici Grigoriev, profesorul meu. Înțeleg că nu trebuie să Te necăjesc pentru nimicuri, dar, de este cu putință, fă aceasta pentru mine astăzi.

Am coborât la metrou cu o mare dorință de a-l vedea pe Evgheni Alexandrovici și am așteptat metrourul, care venea din centrul orașului. Când pasagerii au ieșit din vagoane, am început să-l caut cu încordare pe profesorul meu în acel puhoi de oameni. Deodată, cineva din spate m-a bătut pe umăr. Era Evgheni Alexandrovici.

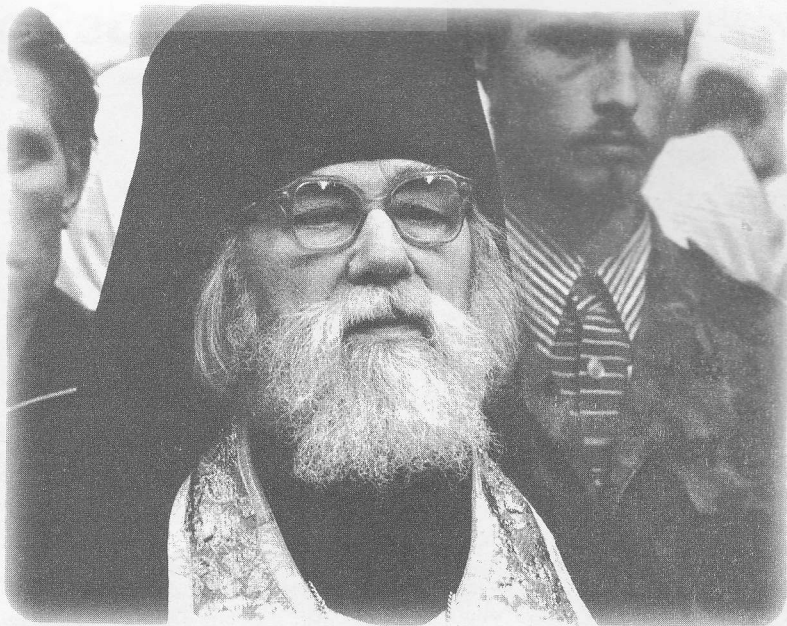
– Pe cine cauți aici, cercetând mulțimea ca un vultur? Parcă aud și acum cuvintele lui.

– Pe dumneavoastră, am răspuns eu, fără să fiu mirat câtuși de puțin.

– Păi, să mergem atunci, a spus Evgheni Alexandrovici.

Și am pornit spre casa lui.

I-am povestit evenimentul care se întâmplase în ziua aceea în viața mea și Evgheni Alexandrovici m-a ascultat cu atenție. Nici el însuși încă nu era botezat pe atunci, dar mi-a respectat alegerea și s-a interesat de detaliile săvârșirii Tainei. Apoi m-a întrebat de ce am luat o asemenea hotărâre.

– Pentru că Dumnezeu există, i-am răspuns eu, m-am convins de acest lucru. Și tot ce se petrece în Biserică este adevărat.

– Așa crezi tu? a spus cu neîncredere Grigoriev. Știi, acolo sunt multe lucruri... ciudate.

– Probabil. Dar, cu toate acestea, acolo e ceea ce este mai important.

– Poate, a spus Evgheni Alexandrovici.

Am intrat într-un magazin, am cumpărat o sticlă de votcă „Stolicinaia”, două pachete de țigări, ceva de mâncare și până seara am rămas la el, discutând despre un nou scenariu.

Când m-am întors acasă, mi-am amintit ceea ce se petrecuse la metrou, mi-am adus aminte rugăciunea mea și cum l-am întâlnit imediat după aceea pe Evgheni Alexandrovici. Coincidență sau nu? m-am întrebat. Pur și simplu nu pot spune. Însă legătura dintre cele întâmplare e destul de clară, deși în viață totul e posibil. Pe de altă parte, niciodată înainte nu mi s-a-ntâmpnat așa ceva... Trebuia să mă lămuresc.

După o zi, urmând sfatul nașei mele, mi-am luat bilet de tren și am plecat la Mănăstirea Pecerska din Pskov.

La Peciora

Trenul Moscova-Tallin a sosit în gara orașului Peciora din Pskov pe la orele cinci dimineața. Urcând într-un autobuz vechi, care m-a zdruncinat tot drumul către mănăstire, am privit uimit acel orașel rusesc din vest, atât de îngrijit, cu căsuțe frumoase, cu turlle și grădinițe de flori înaintea lor. Peciora se află la doar cinci kilometri de granița cu Estonia. După revoluție și până în anul 1940 orașelul s-a aflat pe teritoriul Estoniei, de aceea a și rămas mănăstirea întreagă, și nici modul de viață nu s-a schimbat prea mult aici.

Împreună cu alți călători ai trenului de Moscova m-am apropiat de zidurile puternice ca de cetate. Mănăstirea era încă închisă și a trebuit să așteptăm până ce, la ora rânduită, portarul a deschis vechile porți îmbrăcate în fier.

Înăuntrul mănăstirii era atât de plăcut și de frumos, încât nu te mai săturai privind. Deși era evident că locul aparținea realității, totul acolo crea o atmosferă ca de basm sau cel puțin aveai impresia că ești într-o lume minunată. Pe un drum pietruit și ud am coborât în incinta mănăstirii, cercetând cu privirea corpurile de chilii de diferite culori și grădinile cu trandafiri minunați, amenajate pretutindeni. Iar bisericile de acolo erau atât de plăcute și de primitoare, cum nu mai văzusem nicăieri.